

Курган Н. В.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця*

Ніконович Д. С.

*студентка 2 року навчання за спеціальністю 8.03050901 «Облік і аудит»
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця*

**АВТОМАТИЗОВАНЕ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ОПТИМАЛЬНОГО
РОЗПОДІЛУ ПОСТІЙНИХ НАКЛАДНИХ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ЗА
ПІДХОДОМ ABSORPTION-COSTING**

**AUTOMATED SOLUTION TO A PROBLEM OF OPTIMAL FIXED
MANUFACTURING OVERHEAD ALLOCATION ACCORDING TO
APPROACH ABSORPTION-COSTING**

Анотація. В статті обґрунтовано доцільність калькулювання собівартості продукції виробничих підприємств за підходом Absorption-costing із повним розподілом постійних накладних виробничих витрат. Запропоноване програмне вирішення для визначення оптимальної комбінації баз розподілу накладних витрат виробництва для побудови облікової політики щодо обліку собівартості.

Ключові слова: постійні накладні витрати, загальновиробничі витрати, база розподілу, ставка розподілу, собівартість, калькулювання.

Аннотация. В статье обоснована целесообразность калькулирования себестоимости продукции производственных предприятий согласно подходу Absorption-costing с полным распределением постоянных накладных производственных расходов. Предложено программное решение для определения оптимальной комбинации баз распределения накладных расходов производства для построения учетной политики по учету себестоимости.

Ключевые слова: постоянные накладные расходы, общепроизводственные расходы, база распределения, ставка распределения, себестоимость, калькулирования.

Abstract. In the article it is demonstrated the expediency of output cost determination of industrial enterprises using the approach Absorption-costing with a full allocation of fixed manufacturing overhead. It is proposed the software solution to determine the optimal combination of the manufacturing overhead base in order to set up accounting policy concerning the costs of production.

Keywords: fixed overhead, general production expenses, allocation base, allocation rate, costs of production, cost determination.

Постановка проблеми. Українські підприємства калькуюють і обліковують собівартість виробленої продукції згідно вимог П(с)БО 16 «Витрати» [1], регламентованого державою до обов'язкового виконання. У попередніх наукових роботах автора [2; 3] було досліджено порядок розподілу загальновиробничих витрат на собівартість за цим стандартом, а також виявлено суттєві відмінності вітчизняного підходу до обчислення собівартості від позиції міжнародних стандартів. Розбіжності П(с)БО 16 [1] та МСБО 2 «Запаси» [4] існують саме у площині розподілу постійних накладних витрат виробництва (далі – ПНВВ), або в українській термінології загальновиробничих постійних витрат (далі – ЗВВ) на собівартість виготовленої продукції. Запропонований законодавцями України Додаток 1 до П(с)БО 16 допомагає безперешкодно розподіляти постійні ЗВВ, розмежовуючи такі витрати на розподілені та нерозподілені та використовуючи значення фактичної та нормальної потужності підприємства. Помноживши нормативну ставку розподілу постійних ЗВВ на відповідну базу розподілу, досягнуту при фактичній потужності, обліковці визначають, яку суму постійних ЗВВ можна вважати розподіленою та списати на виробничу собівартість [3]. Решта постійних ЗВВ є нерозподіленими, і вони мають бути списані на собівартість реалізованої продукції у момент її нарахування на 90 рахунок [5].

Інтеграція нашої країни до європейського економічного простору зумовлює необхідність набуття навичок розрахунку собівартості продукції за МСБО, тобто за системою калькулювання за повними витратами Absorption-costing. На макрорівні це забезпечить зрозумілість фінансових даних українських компаній іноземним інвесторам. На рівні вітчизняного товаровиробника впровадження внутрішнього управлінського обліку виробництва за Absorption-costing збільшить якісні характеристики облікової інформації. Загальновідомо, що показник собівартості, обчислений за Absorption-costing, найбільш об'єктивно характеризує виробничі витрати на одиницю виготовленої продукції, допомагаючи керівництву приймати зважені та обґрунтовані управлінські рішення щодо ціноутворення і мінімізації витрат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні науковці приділяють значну увагу розробці проблемного поля обліку загальновиробничих витрат. Слід відзначити рекомендації Боярової О. А., Волощук Р. В., Кодимської Т. Ю., Ларки М. І., Леня В. С., Сльозко Т. М., Чуприни Л. В. щодо шляхів покращення розподілу накладних витрат виробництва. Куцик П. О., Мазуренко О. М. є авторами обліково-аналітичної концепції управління загальновиробничими витратами, а також матричної моделі прогнозування впливу таких витрат на собівартість продукції підприємств кондитерської галузі [6]. Дослідження робіт зазначених вчених дозволило встановити, що переважна більшість їхніх рекомендацій стосується сфери дії українських стандартів обліку [1], тобто поетапного розподілу загальновиробничих витрат. Натомість міжнародний перспективний для України підхід Absorption-costing залишається поза увагою.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Absorption-costing вимагає повного перенесення накладних виробничих витрат (як змінних, так і постійних) на собівартість готової продукції. При цьому компанія має самостійно обирати бази і визначати ставки розподілу. Керівництву важливо уникнути надмірного обтяження собівартості окремих асортиментних позицій накладними витратами, обравши оптимальну комбінацію баз і ставок розподілу для усіх видів наявних ПНВВ. Оптимально розподілити ПНВВ – це означає

затвердити такі бази розподілу, щоб собівартість стратегічно важливої продукції була мінімальною, забезпечуючи цінову конкурентоспроможність.

Формулювання цілей статті. Мета даної роботи полягає у розробці та описі програмного продукту для автоматизованого розрахунку планової собівартості усіх вироблених видів продукції підприємства при різних варіантах розподілу постійних накладних виробничих витрат за підходом Absorption-costing. Базою апробації програми стало машинобудівна компанія ТОВ «ХАЗ «Владар» [7].

Виклад основного матеріалу дослідження. Програмний продукт створено на мові програмування C# за допомогою програмного забезпечення Microsoft Visual Studio 2013. Отримані результати програмних операцій зберігаються до реляційної бази даних My SQL. Призначенням запропонованого авторами програмного продукту є підвищення обґрунтованості вибору баз розподілу ПНВВ під час формування політики підприємства у сфері виробничого управлінського обліку на плановий період. На кожному окремому підприємстві облік накладних витрат має відмінності, що пояснюються індивідуальною специфікою виробництва. Програма була виконана для потреб машинобудівного заводу «Владар», тобто містить первинні облікові дані цього підприємства щодо видів ПНВВ, можливих баз їхнього розподілу, асортиментного ряду продукції, яка виготовляється, щодо матеріальних та трудових витрат на одиницю окремих видів продукції. Загальна ідея автоматизованого пошуку оптимальної комбінації застосовуваних баз та ставок розподілу ПНВВ може бути використана будь-якою виробничою компанією.

Початкові дані для створення програми були наступними. ТОВ «ХАЗ «Владар» виробляє промислові акумулятори [7]. Організаційна структура виробництва представлена цехами: заготівельний, механічний, гальванічний, складальний і ремонтний. У плановому періоді (місяць) прогнозується випуск акумуляторних батарей (56ТН), стартерних акумуляторних батарей (32ТН), герметичних акумуляторних батарей (55ТН) і автоблокувальних акумуляторів (АБН-80). До постійних накладних виробничих витрат (ПНВВ) ТОВ «ХАЗ «Владар» належать (усього за планом 70400 грн.): плата за оренду цехових

приміщень (12800 грн.), страхування виробничого обладнання (6000 грн.), плата за телефонний зв'язок у цехах (3200 грн.), амортизація устаткування загальновиробничого призначення (18000 грн.), заробітна плата контролерів виробництва (24000 грн.), витрати на опалення і освітлення цехів (6400 грн.). За рішенням керівництва, в якості бази розподілу ПНВВ на собівартість виготовленої продукції можуть бути використані: площа приміщень, вартість устаткування або час праці робітників основного виробництва. Існує необхідність встановити, яку базу розподілу доцільно використовувати до кожного виду ПНВВ. Вирішити дане питання пропонується із використанням розробленого авторами програмного продукту.

Функціонування програми базується на методичному підході Absorption-costing і зводиться до виконання трьох основних обліково-розрахункових етапів: 1. розподіл постійних накладних виробничих витрат підприємства на окремі виробничі підрозділи; 2. розподіл загальних накладних виробничих витрат (постійних і змінних) на окремі види продукції; 3. калькулювання виробничої собівартості продукції.

Першочергово слід ввести початкову інформацію за усіма видами продукції, що виготовляється, та за виробничими підрозділами. Потім користувач має обрати один з можливих варіантів бази розподілу ПНВВ на окремі виробничі підрозділи. Аналогічно вказуються бази розподілу загальних накладних виробничих витрат на окремі види продукції. Увівши усю необхідну початкову інформацію та налаштувавши бази розподілу, користувач за допомогою відповідної кнопки продукує розрахунок ставок розподілу постійних накладних витрат. Далі за командою користувача автоматично здійснюється розподіл постійних накладних витрат на окремі виробничі підрозділи. Інформацію щодо змінних накладних витрат в аналітиці окремих підрозділів передбачено вказувати як первинні дані. Після виконання програмою розподілу ПНВВ між цехами, користувач отримує значення загального обсягу накладних виробничих витрат на кожному підрозділі. На завершальному етапі роботи програми відбувається другий розподіл, а саме розподіл загальних накладних виробничих

витрат на окремі види продукції із використанням обраних у первинних налаштуваннях баз розподілу. У підсумку користувачеві надається розрахунок виробничої собівартості кожного виду продукції за повними витратами. Розглянемо детальніше послідовність роботи із програмою авторів.

Вихідна форма програмного продукту призначена для заповнення початкової інформації за видами продукції, що зображена на рис. 1. На цій формі обираються види продукції, а потім за ними заповнюються початкові дані щодо прямих матеріальних витрат та прямих витрат на оплату праці, які необхідні у подальшому для розрахунку виробничої собівартості. Також обирається база розподілу загальних накладних витрат на окремі види продукції.

Введіть початкову інформацію

Оберіть продукцію

Автоблокувальні аккумулятори АБН-80 ▾

Прямі матеріальні витрати

Прямі витрати на оплату праці

Обсяг виробництва

Витрачено:

Заготівельний цех

Механічний цех

Гальванічний цех

Складальний цех

Ремонтний цех

[Додати дані](#)

Продукція	База розподілу НВ	Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Обсяг вир-ва	Заготів. цех	Механіч. цех	Гальваніч. цех	Склад. цех	Ремонт. цех
▶ Аккумуляторні батареї 56ТН-150Са+У2	Витрачені машино години	22000	9750	115	334	346	280	165	65
Герметичні аккумуляторні батареї 55ТН-150G-У2	Витрачені машино години	54000	21000	235	335	230	175	155	45
Стартерні аккумуляторні батареї 32ТН-450-У2	Витрачені машино години	23000	45000	98	395	285	235	115	20
Автоблокувальні аккумулятори АБН-80-УХП2	Витрачені машино години	34000	12000	187	225	265	230	140	20

[Видалити виділене](#)
[Видалити все](#)
[Перейти до ЕТАПУ 1](#)

Рис. 1. Форма введення початкової інформації

Обравши базу розподілу (наприклад, так, як проілюстровано на рис. 1), необхідно ввести дані щодо виробничих потужностей за кожним підрозділом. Інформація за кожним видом продукції вказується у таблиці форми.

Увівши початкову інформацію за кожним видом продукції, слід перейти на наступну вкладку – форму «Етап 1» (рис. 2), та ввести інформацію щодо постійних накладних виробничих витрат періоду, який аналізується. На вкладці «Етап 1» необхідно обрати базу розподілу, відповідно до якої буде розподілено постійні накладні виробничі витрати на окремі підрозділи. Як зазначалося,

базами розподілу, які передбачено обирати у випадку ТОВ «ХАЗ «Владар», є площа приміщень, вартість обладнання та час праці основних виробничих працівників.

1. Введіть постійні накладні витрати

Орендна плата, грн	12800	База розподілу		
Страхування виробничого обладнання, грн	6000	Площадь помещений ▾		
Плата за телефон, грн	3200	Стоимость оборудое ▾		
Амортизація, грн	18000	Площадь помещений ▾		
Заробітна плата контролерів виробництва, грн	24000	Стоимость оборудое ▾		
Опалення та освітлення, грн	6400	Время труда осн.пр. ▾		
		Площадь помещений ▾		

Сума постійних накладних витрат, грн 70400

Рис. 2. Форма «Етап 1» – введення даних щодо ПНВВ та вибір баз для їхнього розподілу на собівартість продукції

Далі необхідно перейти до характеристик підрозділів, саме до наступної форми, яка має назву «Етап 2» і представлена на рис. 3.

2. Заповніть характеристики виробничих підрозділів

Оберіть показник	Заготівельний цех			
<input type="text" value="Змінні накладні витрати, ▾"/>	Механічний цех			
	Гальванічний цех			
	Складальний цех			
	Ремонтний цех			

	Заготівельний цех	Механічний цех	Гальванічний цех	Складальний цех	Ремонтний цех
▶ Площа приміщень, кв.м.	3000	1800	600	600	400
Вартість обладнання, грн.	24000	10000	8000	4000	2000
Час праці осн. вироб. працівників, ч.	3200	1800	1000	0	0
Змінні накладні витрати, грн.	2800	1700	1200	800	600

Рис. 3. Форма «Етап 2» – характеристики виробничих підрозділів

На цій формі потрібно обирати показники, що характеризують підрозділи, а потім заповнювати значення кожного показника. До показників належать змінні накладні витрати за кожним підрозділом, площа приміщень, вартість обладнання, час праці основних виробничих працівників. У підсумку за кожним підрозділом формується таблиця з відповідними введеними даними.

Характеристики підрозділів (площа приміщень, вартість обладнання, час праці основних виробничих працівників) необхідні для розрахунку ставок розподілу постійних накладних виробничих витрат відповідно до обраних баз розподілу. Детальний розрахунок ставок розподілу наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**Розрахунок розподілу постійних накладних виробничих витрат
на окремі виробничі підрозділи (цехи) ТОВ «ХАЗ «Владар»**

Вид ПНВВ	База розподілу	Розрахунок ставки розподілу	Розподіл постійних накладних витрат на окремі підрозділи
1	2	3	4
Орендна плата Плата за телефон Опалення та освітлення	Пл – площа приміщення	$Ст(ПНВ)^{Пл} = \frac{ПНВ_j}{\sum Пл_i}, \quad (1)$ <p>де $Ст(ПНВ)^{Пл}$ – ставка розподілу постійних накладних витрат за площею приміщення; $ПНВ_j$ – значення постійних накладних витрат обраного j-го виду; $\sum Пл_i$ – загальна сума площ приміщень всіх підрозділів.</p>	$ПНВ_i^{розп} = Пл_i \cdot Ст(ПНВ)^{Пл} \quad (4)$ <p>де $ПНВ_i^{розп}$ – значення розподілених постійних накладних витрат на i-й підрозділ; $Пл_i$ – площа приміщення i-го підрозділу.</p>
Страховання виробничого обладнання Амортизація	ВО – вартість обладнання	$Ст(ПНВ)^{ВО} = \frac{ПНВ_j}{\sum ВО_i}, \quad (2)$ <p>де $Ст(ПНВ)^{ВО}$ – ставка розподілу постійних накладних витрат за вартістю обладнання; $ПНВ_j$ – значення постійних накладних витрат обраного j-го виду; $\sum ВО_i$ – загальна сума вартості обладнання всіх підрозділів.</p>	$ПНВ_i^{розп} = ВО_i \cdot Ст(ПНВ)^{ВО} \quad (5)$ <p>де $ПНВ_i^{розп}$ – значення розподілених постійних накладних витрат на i-й підрозділ; $ВО_i$ – вартість обладнання i-го підрозділу.</p>

1	2	3	4
Заробітна плата контролерів виробництва	Ч - час праці виробничих працівників	$Ст(ПНВ)^Ч = \frac{ПНВ_j}{\sum Ч_i} \quad (3)$ <p>де $Ст(ПНВ)^Ч$ – ставка розподілу постійних накладних витрат за часом праці виробничих працівників; $ПНВ_j$ – значення постійних накладних витрат обраного j-го виду; $\sum Ч_i$ – загальна сума часу праці виробничих працівників всіх підрозділів.</p>	$ПНВ_i = Ч_i \cdot Ст(ПНВ)^Ч \quad (6)$ <p>де $ПНВ_i^{розп}$ – значення розподілених постійних накладних витрат на i-й підрозділ; $Ч_i$ – час праці виробничих працівників i-го підрозділу.</p>

Шляхом множення ставки розподілу на обсяг постійних накладних витрат за кожним елементом відбувається розподіл ПНВВ на виробничі підрозділи. Дані щодо змінних накладних витрат необхідні для визначення загальних накладних витрат виробництва на кожному підрозділі.

Наступна вкладка («Етап 3») призначена для розрахунку ставок розподілу ПНВВ, для проведення безпосередньо самого розподілу ПНВВ та для визначення загальних накладних витрат за кожним підрозділом (рис. 4).

3. Розрахувати ставки розподілу накладних витрат Розрахувати

Орендна плата Плата за телефон З/п контролерів вир-ва Очистити

Страховання обладн. Амортизація Опалення/освітлення

4. Розподілити накладні витрати Розрахувати

Показник	Заготівельний цех	Механічний цех	Гальванічний цех	Складальний цех	Ремонтний цех	ВСЬОГО
1. Аренда	6000	3600	1200	1200	800	12800
2. Страхівка произв. обладнання	3000	1250	1000	500	250	6000
3. Плата за телефон	1500	900	300	300	200	3200
4. Амортизація	9000	3750	3000	1500	750	18000
5. З/п контролерів ОТК	12800	7200	4000	0	0	24000
6. Отопление/освещение	3000	1800	600	600	400	6400
ВСЕГО пост. ОПР	35300	18500	10100	4100	2400	70400
ВСЕГО перем. ОПР	2800	1700	1200	800	600	7100
ВСЕГО расходов	38100	20200	11300	4900	3000	77500

Рис. 4. Форма «Етап 3» - розрахунок ставок розподілу ПНВВ

Після розрахунку ставки розподілу ПНВВ за кожною базою відбувається розподіл витрат. В результаті на форму «Етап 3» виводиться таблиця, у якій представлено розподіл витрат на окремі підрозділи (рис. 4). У цій таблиці також розраховано загальні накладні виробничі витрати на окремих підрозділах як арифметичну суму постійних і змінних накладних витрат виробництва.

Наступним кроком переходимо до заключного етапу функціонування програмного продукту, а саме до розподілу загальних накладних виробничих витрат на окремі види продукції та формування виробничої собівартості за методом Absorption-costing. Розподіл накладних витрат на окремі види продукції виконується на основі даних, введених на першій вкладці «Початкова інформація». Накладні витрати окремих підрозділів розподіляються за видами продукції відповідно до обраних баз розподілу із використанням ставок розподілу, розрахунок яких наведений у табл. 2 (формули 7, 8). Формули розрахунку розподілу загальних накладних виробничих витрат також наведено у табл. 2 (формули 9, 10).

Таблиця 2

Розрахунок ставок розподілу загальних накладних виробничих витрат на окремі види продукції ТОВ «ХАЗ «Владар»

База розподілу	Розрахунок ставки розподілу	Розподіл загальних накладних витрат на окремі види продукції
1	2	3
Виробнича потужність: машино-години	$\text{Ст}(\text{НВ})_i^{\text{м-г}} = \frac{\text{НВ}_i}{\sum \text{Потуж}_i^{\text{м-г}}}; \quad (7)$ <p>де $\text{Ст}(\text{НВ})_i^{\text{м-г}}$ – ставка розподілу накладних витрат і-го підрозділу за потужністю у машино-годинах; НВ_i – загальне значення накладних витрат і-го підрозділу; $\sum \text{Потуж}_i^{\text{м-г}}$ – загальна сума виробничої потужності у машино-годинах на і-му підрозділі за всіма видами продукції.</p>	$\text{НВ}^{\text{к}} = \sum (\text{Потуж}_i^{\text{м-г/к}} \cdot \text{Ст}(\text{НВ})_i^{\text{м-г}}); \quad (9)$ <p>де $\text{НВ}^{\text{к}}$ – сума за всіма підрозділами розподілених накладних витрат на к-й вид продукції; $\text{Потуж}_i^{\text{к}}$ – виробнича потужність, що виражена у машино-годинах, на і-му підрозділі к-го виду продукції. $\text{Ст}(\text{НВ})_i^{\text{м-г}}$ – ставка розподілу накладних витрат і-го підрозділу за потужністю у машино-годинах</p>

1	2	3
Виробнича потужність: праце-години	$\text{Ст}(\text{НВ})_i^{п-г} = \frac{\text{НВ}_i}{\sum \text{Потуж}_i^{п-г}}; \quad (8)$ <p>де $\text{Ст}(\text{НВ})_i^{п-г}$ – ставка розподілу накладних витрат і-го підрозділу за потужністю у праце-годинах; НВ_i – загальне значення накладних витрат і-го підрозділу; $\sum \text{Потуж}_i^{п-г}$ – загальна сума виробничої потужності у праце-годинах на і-му підрозділі по всім видам продукції.</p>	$\text{НВ}^к = \sum (\text{Потуж}_i^к \cdot \text{Ст}(\text{НВ})_i^{п-г}); \quad (10)$ <p>де $\text{НВ}^к$ – сума за всіма підрозділами розподілених накладних витрат на к-й вид продукції; $\text{Потуж}_i^к$ – виробнича потужність у праце-годинах на і-му підрозділі к-го виду продукції. $\text{Ст}(\text{НВ})_i^{п-г}$ – ставка розподілу накладних витрат і-го підрозділу за потужністю у машино-годинах.</p>

На підсумковій вкладці «Розрахунок собівартості продукції» автоматично обчислюється собівартість за підходом Absorption-costing. Собівартість кожного виду продукції за прямими витратами розраховується на основі понесених прямих витрат за формулою (11):

$$C/V^{\text{пр. в.}} = \text{ОП} + \text{МВ}; \quad (11)$$

де $C/V^{\text{пр. в.}}$ – собівартість за прямими витратами;

ОП – прямі витрати на оплату праці;

МВ – прямі матеріальні витрати.

Після обчислення собівартості за прямими витратами та розподілу накладних витрат за видами продукції розраховується собівартість виготовленої продукції за повними витратами (за Absorption-costing) із використанням формули (12):

$$C/V_k^{\text{abs}} = C/V_k^{\text{пр. в.}} + \text{НВ}^к; \quad (12)$$

де C/V_k^{abs} – собівартість к-го виду продукції за «Absorption-costing»;

$C/V_k^{\text{пр. в.}}$ – собівартість к-го виду продукції за прямими витратами;

$\text{НВ}^к$ – розподілені накладні витрати на к-й вид продукції.

Заповнену форму «Розрахунок собівартості продукції» наведено на рис. 6.

Розрахувати собівартість продукції за absorption-costing				
	Розрахувати		Очистити	
Продукція	Собівартість за прямими витратами	Сума розподілених накладних витрат	Собівартість за absorption-costing	Собівартість на одиницю продукції за absorption-costing
Акумуляторні батареї 56ТН-150Са+-У2	31750	22715,52	54465,52	473,61
Стартерні акумуляторні батареї 32ТН-450-У2	68000	20043,1	88043,1	898,4
Герметичні акумуляторні батареї 55ТН-150G-У2	75000	17943,35	92943,35	395,5
Автоблокувальні акумулятори АБН-80-УХЛ2	46000	16798,03	62798,03	335,82

Рис. 6. Форма «Розрахунок собівартості продукції»

Описаний програмний продукт розроблено авторами із метою автоматизації аналітичних розрахунків для вибору оптимальної комбінації баз розподілу постійних загальнопромислових (накладних виробничих) витрат на собівартість продукції, виробництво якої заплановане на досліджуваний період. Обираючи на вкладці «Етап 1» (рис. 2) різні варіанти баз розподілу ПНВВ, що можуть бути застосовані, користувач після оперативної програмної обробки первинної інформації отримує розрахункові значення планової собівартості за усіма асортиментними позиціями. На базі цих даних аналітик може обґрунтовано визначити оптимальні бази розподілу за наявними видами ПНВВ, що забезпечать прийнятну для підприємства собівартість виготовленої продукції. Також програмний продукт може бути використаний ретроспективно для розрахунку собівартості продукції за повними витратами за період, що минув. Таким чином, запропонована програма дає змогу отримувати оперативну планову та ретроспективну інформацію щодо можливих варіантів розподілу постійних накладних виробничих витрат та відповідного формування собівартості виготовленої продукції за підходом Absorption-costing.

Висновки з проведеного дослідження. Отримана у програмному середовищі інформація детально та наочно відображає результати розподілу постійних накладних виробничих витрат на цехи та значення собівартості продукції за прямими та доданими витратами. Розрахунки, виконані у

програмному продукті за підходом Absorption-costing, надають повні й об'єктивні дані щодо виробничих витрат на одиницю готової продукції, а отже мають практичну цінність для прийняття управлінських рішень відносно управління витратами та ціноутворення. Окрім того, отримана інформація має стратегічне значення завдяки тому факту, що собівартість автоматизовано обчислюється саме за підходом Absorption-costing, який є загальноприйнятим у світовому економічному просторі. Тому ці дані можуть бути використані для інтеграції підприємства до міжнародних розрахунків, для налагодження партнерських відносин із іноземними інвесторами та фінансовими установами.

Подальші дослідження автори передбачають присвятити питанням вибору оптимальних методів обліку виробничих витрат промислових підприємств.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO16.aspx>.

2. Курган Н. В. Поточні забезпечення як засіб перерозподілу постійних загальновиробничих витрат для запобігання збільшенню собівартості реалізованої продукції / Н. В. Курган // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – Випуск 8. Частина 1. – С. 188-192.

3. Курган Н. В. Резервування коштів на покриття нерозподілених постійних загальновиробничих витрат як засіб протидії збільшенню собівартості реалізованої продукції / Н. В. Курган // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія «Економіка і менеджмент». – 2014. – № 2(17). – С. 99-107.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», затверджений Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International

Accounting Standards Board) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/MSBO/MSBO2_01012014.pdf.

5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PlanSchetov.aspx>.

6. Куцик П. О. Обліково-аналітична концепція управління загальнопромисловими витратами підприємства: монографія / П. О. Куцик, О. М. Мазуренко. – Львів : Видавництво «Растр-7», 2014. – 288 с.

7. Офіційний сайт Товариства з обмеженою відповідальністю «Харківський акумуляторний завод «ВЛАДАР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vladar.com.ua>.